

N:o 22/1967.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands
landsting med förslag till hemställan
hos regeringen om sådana åtgärder att
landskapet Åland erhåller medlemskap i
Nordiska rådet.

Den nu gällande stadgan för Nordiska rådet har för Finlands del antagits av riksdagen den 10 december 1957 (FFS 465/57). Enligt denna stadga utgör Nordiska rådet ett organ för samråd mellan de nordiska parlamenten samt de nordiska ländernas regeringar i sådana ärenden, som avser samverkan mellan dessa eller några av dem. Rådet består av 69 valda medlemmar samt regeringsrepresentanter. Finlands, Danmarks, Norges och Sveriges parlament väljer envar inom sig 16 medlemmar i rådet jämte erforderligt antal suppleanter och Islands inom sig 5 medlemmar jämte suppleanter. Bland de valda medlemmarna skall olika politiska riktningar vara företrädda. Varje regering utser bland sina medlemmar regeringsrepresentanter till det antal den själv önskar. Regeringsrepresentanterna saknar dock rösträtt i rådet.

Rådet sammankommer till ordinarie session en gång årligen under tid, som rådet bestämmer. Därutöver hålles extra session, då rådet så beslutar eller då minst två regeringar eller minst 25 valda medlemmar därom anhåller. För varje ordinarie session och för tiden mellan ordinarie sessionerna väljer rådet bland de valda medlemmarna en president och fyra vicepresidenter, vilka tillsammans utgör rådets presidium.

Med uppgift att förbereda ärendena i rådet fördelas de valda medlemmarna på fasta utskott. Dessa utskott kan med presidiets samtycke i särskilda fall hålla möten mellan sessionerna. Dessutom kan för beredning av särskilda ärenden tillsättas kommittéer.

Varje land svarar för utgifterna för sitt deltagande i rådet och varje lands delegation anställer sekreterare och annan personal. Verksamheten i och det inbördes samarbetet mellan sekreteriaten sker under presidiets ledning.

Envar regering och envar medlem har rätt att genomskriftlig framställning till presidiet få ett ärende upptaget till behandling i rådet. Presidiet låter föredraga den utredning det finner erforderlig och utsänder därefter handlingarna i saken till regeringarna och medlemmarna i god tid före sessionen. Vid ärendenas

behandling fattar rådet icke för medlemsstaterna bindande beslut utan antager endast rekommendationer till regeringarna. Vid varje ordinarie session skall sedan regeringarna lämna rådet meddelanden om de åtgärder, som vidtagits i anledning av rådets rekommendationer.

Vid Nordiska rådets ordinarie session i april detta år framlade den danska regeringen ett förslag om att Färöarna skulle erhålla representation i Nordiska rådet. I detta förslag hänvisades till att Färöarnas lagting den 22. april 1966 hade till regeringen i Danmark ingivit en hemställan om att lagtinget och det färöiska landstyret skulle bli representerade i Nordiska rådet. Från Färöarnas sida föreslog man att lagtinget skulle få två medlemmar av rådet och att landstyret skulle få utse en representant bland sina medlemmar.

Vid frågans handläggning vid generaldebatten framhöll den danska statsministern Jens Otto Krag att " det är ett välkänt faktum att det färöiska folket har ett levande intresse för nordiskt samarbete. Färöarna känner ett naturligt behov att få deltaga i det Nordiska rådets arbete och skulle kunna bjuda på ett konstruktivt bidrag till rådets arbete icke minst inom fisket. Färöarnas självstyrelselag från år 1948 ger de färöiska myndigheterna beslutanderätt på en hel del områden. De lagstiftande myndigheterna utgörs av Färöarnas folkvalda församling, lagtinget och administrationen sköts av det s.k. landstyret. Dessa myndigheter har övertagit skötseln av en mängd viktiga områden såsom näringslivet, trafikväsendet, skatterna och avgifter samt kulturella angelägenheter och delar av undervisningsväsendet."

Från finländskt håll gjordes vissa invändningar mot tanken på full likställdhet mellan suveräna folkrättssubjekt och självstyrande folksamfund, då detta i viss utsträckning kunde innebära dubbel representation för det land i vars parlament det självstyrande samfundet ingår. Men det framhölls även att det med tanke på det Nordiska rådets nuvarande karaktär dock borde finnas en praktiskt acceptabel formel för Färöarnas och eventuellt Ålands representation i rådet. Rådet skulle ju berikas av att de självstyrande folksamfundens representanter satt sida vid sida med kolleger från de fem nationella parlamenten i utskott och vid plena. Det skulle betyda en breddning och fördjupning av det nordiska samarbetet. Man underströk därför, att det inte borde talas om prestige i detta sammanhang, utan att en utvidning av den nordiska familjekretsen

skulle få en faktisk betydelse. Utan representation för Färöarnas och Ålands lagstiftande församlingar i Nordiska rådet utgjorde dessa vita fläckar i det nordiska parlamentariska samarbetet inom alla de områden, på vilka dessa självstyrande folksamfund själva kunde ordna sina förhållanden.

Frågan kunde dock icke läsas under sessionen, enär Färöarnas direkta deltagande i rådets arbete krävde en ändring av grundstadgan. Detta var i sin tur icke möjligt utan att godkännande av de lagstiftande myndigheterna i varje medlemsland. Efter det frågan behandlats vid genaraldebatten remitterades den till rådets juridiska utskott, som efter överläggning beslöt, att den skulle hänskjutas till de nordiska regeringarna.

Innan regeringarna tagit slutlig ställning till frågan om ändring av Nordiska rådets stadga, borde, enligt landskapsstyrelsens uppfattning, också landskapet Åland giva uttryck för sin önskan att i likhet med Färöarna bliva representerat i Nordiska rådet. På grund av självstyrelsekompetensens omfattning är landskapet Åland också i behov av bestående kontakt med de idéer, som utvecklas inom Nordiska rådet, särskilt då det gäller medlemsländernas strävan till enhetlig lagstiftning. Det vore därför av särskild vikt, om representanter för Ålands landsting gavs möjligheter att deltaga i det nordiska lagdberedningsarbetet samt i utformningen av Nordiska rådets rekommendationer, då fråga är om rättsområden, inom vilka landskapet har lagstiftningsbehörighet. Ett sådant deltagande skulle kanske främst vara ägnat att fördjupa det åländska lagstiftningsarbetet men samtidigt giva möjlighet att få fram åländska synpunkter redan i beredning av lagar avsedda att gälla enhetligt.

Frågan om landskapets medlemskap i Nordiska rådet är att hänföra till sådan angelägenhet, närmast rikets förhållanden till utländska makter, som enligt 11 § 2 mom. 3 punkten självstyrelselagen faller inom rikets behörighet. Landstingethar emellertid enligt 15 § självstyrelselagen rätt att i sådant ärende väcka initiativ hos regeringen. På grund därav föreslår landskapsstyrelsen att landstinget i en framställning till regeringen framhåller de synpunkter, som från landskapets sida ställas på denna fråga, samtidigt som landstinget direkt gör en anhållan om att regeringen skulle vidtaga åtgärder för landskapet Ålands medlemskap i Nordiska rådet.

Med hänvisning till det, ovan anförda får vördsamt landskapsstyrelsen förelägga landstinget nedanstående förslag till framställning:

"Till Regeringen,

från Ålands landsting.

På rekommendation av Nordiska rådets juridiska utskott har under våren 1967 frågan om ändring av Rådets stadga överlämnats till de olika nordiska ländernas regeringar för ställningstagande. Denna fråga har närmast uppkommit därigenom, att Färöarnas lagting genom förmedling och med stöd av den danska regeringen anhållit om medlemskap i Rådet. Såsom motivering till denna anhållan har den danska regeringen framhållit, att Färöarna utgör inom Danmark ett självstyrande folksamfund med egen lagstiftningsrätt enligt dansk lag om Färöarnas självstyrelse.

Medelst av Finlands riksdag i grundlagsenlig ordning tillkommen lagstiftning, lagen den 6 maj 1920 om självstyrelse för Åland (124/20), vilken reviderades genom självstyrelselagen för Åland av den 28 december 1951 (670/51), har landskapet Åland tillerkänts självstyrelse av i stort sett enahand omfattning som Färöarna. Medan landskapet Åland sålunda tillkommer självstyrelse exempelvis inom undervisningsväsendet, kommunalförvaltningen, vattenrätten, arbetsavtal, jord- och skogsbruk, jakt och fiske, näringsrätt, fornminnesvård, allmän ordning och säkerhet, social omvårdnad, hälso- och sjukvård, väghållning, trafik och motorfordon, byggnadsreglering, samt brandskydd, äger Färöarna enligt den färöiska självstyrelselagen självstyrelse inom förutom andra områden "Skolevaesenet, kommunala Forhold, Havne, Kanaler, Vandkraftanlaeg, Arbejdsforhold, Husdyravlen, Skovvaesen, Jagt, Fiskeri, Naeringsvaesenet, Arkiver, Biblioteker, Museer, Politiet, den offentlige Forsorg, Sundhedsvaesen, Trafikvaesen, Byggnings- og Brandvaesen". Det vore därför enligt landstinget uppfattning angeläget, att frågan om Ålands anslutning till Rådet skulle upptagas till prövning i samband med Färöarnas ovannämnda av danska regeringen förordnade anhållan och därav eventuellt påkallad ändring av Rådets stadga.

På grund av sin självstyrelse är landskapet Åland likaväl som Färöarna, i behov av en bestående kontakt med de ideér, vilka utvecklas inom Rådet. Även för det åländska lagstiftningsarbetet vore det av särskild vika, om representanter för landskapet Åland gavs möjlighet att delta i det internordiska samarbetet samt i utformningen av Rådets rekommendationer, då fråga är om rättsområden,

inom vilka landskapet har lagstiftningsbehörighet. Ett sådant deltagande skulle särskilt vara ägnat att berika det åländska lagstiftningsarbetet, men dessutom giva möjlighet till framläggande av åländska synpunkter vid utbyggandet av en enhetlig nordisk lagstiftning.

Medlemskap för landskapet Åland i Rådet skulle därjämte vara till nytta för landskapets strävan att utveckla det åländska näringslivet, främst sådana för landskapet betydelsefulla näringar som jordbruk, fiske, turism och sjöfart.

Med hänsyn till det ovan anförda får värdsamt Ålands landsting hos Regeringen hemställa

att Regeringen ville vidtaga sådana åtgärder att landskapet Åland i samband med förestående ändring av Nordiska Rådets stadga skulle erhålla medlemskap i Rådet....

Mariehamn, den 8 augusti 1967

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Martin Isaksson.

Lagberedningssekreterare Sune Carlsson